

Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/KL/KBO/2018/416

BETREFT: aanprijzen bepaalde pen door leerkracht.

1. PROCEDURE

1.1. Ontvangst: 10 oktober 2018

1.2. Verzoekster

[A], ouder.

1.3. Verweerder:

Schoolbestuur: [X].

School: [Y].

1.4. CZB

Bij aangetekende brief van 6 oktober 2018 zendt de verzoekster haar klacht aan het secretariaat van de Commissie.

Bij aangetekende brief van 10 oktober 2018 wordt het schoolbestuur door het secretariaat in kennis gesteld van de klacht, gewezen op de mogelijkheid om een verweerschrift in te dienen en uitgenodigd voor de zitting van 5 november 2018.

Bij e-mail van 10 oktober 2018 wordt de verzoekster uitgenodigd voor de zitting van 5 november 2018.

Bij e-mail van 24 oktober 2018 bezorgt verwerende partij het secretariaat in antwoord op de klacht 3 stukken. Bij e-mail van 25 oktober 2018 wordt deze stukken aan de verzoekster verzonden.

Bij e-mail van 27 oktober 2018 bezorgt de verzoekster het secretariaat nog 2 bijkomende stukken.

2. INHOUD van de KLACHT

De klacht is gericht tegen de praktijk van de leerkracht van het tweede leerjaar om elk jaar in de klas de pennen van een bepaald merk die worden verkocht in het lokale winkeltje naast de school, aan te prijzen. Daarbij wordt druk gelegd op de kinderen en de ouders om die welbepaalde pen te kopen, o.a. door te zeggen dat “de klas pas start met pen te schrijven wanneer ieder kind een pen heeft”. Er worden vanuit de stad nochtans pennen ter beschikking gesteld, maar die vindt de leerkracht niet goed.

De verzoekster heeft de leerkracht hierover reeds aangesproken toen haar oudste zoon bij haar in de klas zat. De leerkracht zou toen geantwoord hebben te weten dat deze praktijk eigenlijk

niet kan, en dat ze om die reden de pen enkel mondeling aanprijst. Nu haar jongste zoon in het tweede leerjaar zit, blijkt de praktijk nog steeds te bestaan.

De verzoekster heeft zich zonder resultaat gewend tot de directeurscoach en de directeur om de betwiste handelwijze aan te klagen. Ook andere ouders zouden zich vragen stellen, maar vanuit de school gebeurt er niets.

De verzoekster probeert haar kinderen uit te leggen dat de praktijk van de leerkracht misbruik is en stelt dat haar kinderen foute waarden meekrijgen en dat haar gezag wordt aangetast doordat de praktijk zonder gevolg doorgaat.

3. INHOUD van het VERWEER

In antwoord op de klacht wordt door de verwerende partij een verklaring van de betrokken leerkracht voorgelegd.

Daarin wordt gesteld dat reeds bij de aanvang van het schooljaar ongeveer de helft van de leerlingen met een eigen vulpen naar de klas komen. In de derde week van september wordt gestart met het schrijven met de pen. Leerlingen die geen eigen pen hebben, kunnen een pen gebruiken die door de school wordt ter beschikking gesteld. De betrokken leerkracht verklaart verder op de infoavond als vrijblijvende tip de naam van de winkel [B] en het merk [C] mee te geven aan wie eventueel een betere pen wil aanschaffen. Dit is zeker niet bedoeld als reclame. De leerkracht stelt zelfs gezegd te hebben dat ze ook een totaal ander merk kunnen aanschaffen en in een andere winkel terecht kunnen. Het belangrijkste voor haar is dat de pen degelijk is, vooral in functie van een goede pengreep. Iedere ouder is daarin vrij en er zijn pennen beschikbaar in de klas. Tot slot verklaart de leerkracht zeker geen voordelen te hebben bij de genoemde winkel. Zij werkt reeds meer dan 20 jaar in deze buurt, kent de handelaars en heeft veel vertrouwen in die mensen. Het betreft hier geen reclame en evenmin een vriendendienst. Verder worden door de verwerende partij de bepalingen inzake handelsactiviteiten, reclame en sponsoring uit schoolreglement, en de facturen met betrekking tot de aankoop van de door de school ter beschikking gestelde pennen, voorgelegd.

4. ZITTING VAN DE COMMISSIE

4.1. Datum en uur: 5 november 2018 om 14u15.

4.2. Kamer

Kamer bevoegd voor het basisonderwijs.

4.3. Commissieleden

De Commissie is in overeenstemming met artikel VII.2 Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 28.11.2007 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Bengt Verbeeck, voorzitter.

Hilde Timmermans, Thijs Streng, Etienne Becuwe en Jean Dujardin, leden.

4.4. Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

- [A], verzoekster;
- Voor verwerende partij:
 - [D], coördinerend directeur basisonderwijs;
 - [E], directeur;

- [F], leerkracht.

4.5. Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging eenparig de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en beslissing.

5. BESLISSING VAN DE COMMISSIE

5.1. Regelgeving

** Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016.*

Artikel VII.5

De Commissie beslist over de gegrondheid van klachten van belanghebbenden inzake :

1° de internationaalrechtelijke en grondwettelijke beginselen inzake de kosteloosheid van het onderwijs, de beginselen vermeld in artikel 27 van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997, ... en de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27bis en 27ter, § 1, van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997;

2° de bepalingen van artikel 51 van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, ...;

3° ...

Wanneer zij oordeelt dat een klacht gegrond is, kan zij beslissen om :

1° een gedeeltelijke terugbetaling van het werkingsbudget van de betrokken school of centrum, het betrokken centrum voor leerlingenbegeleiding of de betrokken school voor deeltijds kunstonderwijs op te leggen. De terugvordering of inhouding kan echter niet meer bedragen dan 10 procent van dat werkingsbudget en kan er niet toe leiden dat het aandeel in het werkingsbudget dat bestemd is voor personeelsaangelegenheden in absolute cijfers kleiner wordt dan wanneer de maatregel niet zou getroffen zijn;

2° ...

Deze sanctie wordt slechts uitvoerbaar de dag nadat de termijn om beroep in te stellen bij de Vlaamse regering verstreken is.

Voorafgaandelijk aan het opleggen van een sanctie nodigt de Commissie het betrokken schoolbestuur of het betrokken bestuur uit om de bestreden rechtshandeling in te trekken of te herzien of in een passende genoegdoening te voorzien.

** Decreet basisonderwijs van 25 februari 1997*

Art. 27

In de door de gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde basis-, kleuter- of lagere scholen kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd. Evenmin kunnen er bijdragen worden gevraagd voor kosten die gemaakt worden om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven.

De lijst met materialen die bij gebruik kosteloos ter beschikking dienen gesteld te worden om de eindtermen te realiseren of de ontwikkelingsdoelen na te streven, vormt een bijlage 1 bij dit decreet.

Art. 51

§ 4. Een schoolbestuur dat mededelingen toelaat die rechtstreeks of onrechtstreeks ten doel hebben de verkoop van producten of diensten te bevorderen, waakt erover dat:

1° door het schoolbestuur verstrekte leermiddelen of verplichte activiteiten vrij blijven van bedoelde mededelingen;

2° facultatieve activiteiten vrij blijven van bedoelde mededelingen, behoudens indien deze mededelingen louter attenderen op het feit dat de activiteit of een gedeelte van de activiteit ingericht werd door middel van een gift, een schenking of een prestatie om niet of verricht

onder reële prijs door een bij name genoemde natuurlijke persoon, rechtspersoon of feitelijke vereniging;

3° bedoelde mededelingen kennelijk niet onverenigbaar zijn met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstellingen van de school;

4° bedoelde mededelingen de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en de onafhankelijkheid van de school niet in het gedrang brengen.

**Omzendbrief BaO 2002/3 van 21 februari 2002 betreffende zorgvuldig bestuur in het basisonderwijs.*

5.2. Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij rekening houdende met de aangehaalde feiten en de geldende regelgeving bevoegd is.

5.3. Beslissing

5.3.1. Kosteloosheid in het basisonderwijs. Algemeen.

De kosteloosheid van het basisonderwijs zoals dat in internationale verdragen, de grondwet en het decreet basisonderwijs is omschreven, houdt in dat er in het door de gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde lager onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Evenmin kunnen er bijdragen worden gevraagd voor kosten die gemaakt worden om een eindterm te bereiken of een ontwikkelingsdoel na te streven. Dat houdt niet in dat aan de ouders nooit geldelijke bijdragen kunnen worden gevraagd.

5.3.2. Mededelingen die de verkoop van producten of diensten bevorderen. Algemeen.

De onderwijsregelgeving regelt het statuut van mededelingen die rechtstreeks of onrechtstreeks tot doel hebben de verkoop van producten of diensten te bevorderen. Dergelijke mededelingen zijn niet absoluut verboden. De decreetgever heeft er wel strikte beperkingen voor ingesteld.

In het basisonderwijs moet het schoolbestuur er over waken dat de door het bestuur verstrekte leermiddelen en de verplichte activiteiten vrij blijven van bedoelde mededelingen. Onder leermiddelen en activiteiten moet worden verstaan alles wat noodzakelijk is om de eindtermen te realiseren, de ontwikkelingsdoelen na te streven of de in het eigen leerplan opgenomen doelstellingen te realiseren. Het betreft alles wat daartoe aangewend wordt in de klas bij het opvoeden en leren: leermiddelen (leerboeken, agenda, geografische kaarten, foto's, folders, brochures e.a.), didactisch materiaal (video, audio, film e.a). Elke reclameboodschap (tekst, foto) bij leermiddelen of verplichte onderwijsactiviteiten die bepaalde bedrijven, producten of merken onder de aandacht brengt of suggereert is in strijd met het decretaal verbod betreffende reclame.

De onderwijsregelgeving voorziet wel een uitzondering op het verbod op reclameboodschappen bij facultatieve activiteiten in het basisonderwijs. Er mag sponsorvermelding zijn. De sponsorvermelding moet wel verenigbaar zijn met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstelling van de school en ze mag de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en onafhankelijkheid van de school niet in het gedrang brengen.

Met respect voor de aldus omschreven grenzen kan het schoolbestuur verder een eigen beleid voeren op het gebied van reclame en sponsoring. De principes die de school daarbij hanteert,

worden overlegd binnen de schoolraad en moeten in het schoolreglement worden verwoord. Verder kan een bedrijf/organisatie zich in een school enkel manifesteren mits uitdrukkelijke toestemming van het schoolbestuur en/of directie.

5.3.3. Toepassing van de principes

De verzoekster beklaagt zich erover dat door een leerkracht in de klas aan de leerlingen een pen van een bepaald merk die beschikbaar is in een welbepaalde winkel, wordt aanbevolen.

De Commissie wijst erop dat een pen behoort tot de materialen die nodig zijn om de eindtermen te realiseren of de ontwikkelingsdoelen na te streven en die door een basisschool kosteloos moeten worden ter beschikking gesteld (art. 27 Decreet basisonderwijs). In geen geval kunnen ouders dus worden verplicht zelf een pen aan te kopen.

De betrokken leerkracht verklaart dat er wel pennen in de klas beschikbaar zijn, maar dat ze niet overtuigd is van de kwaliteit ervan, en dat het verwijt van de verzoekster terug te voeren is tot een vrijblijvende tip die zij op de infoavond meegeeft.

Waar in beginsel nog zou kunnen worden aangenomen dat een school niet kan verhinderen dat ouders geheel op eigen initiatief materialen aankopen die de school gratis dient aan te bieden, is de Commissie toch van oordeel dat uit de elementen van het dossier blijkt dat de betrokken leerkracht een communicatie heeft gevoerd die afbreuk doet aan de verplichtingen waartoe de school in het kader van de kosteloosheid gehouden is. Het is niet aanvaardbaar dat met betrekking tot kosteloos aan te bieden materialen de indruk wordt gewekt dat het op de school beschikbare materiaal niet voldoet en dat tegelijk aan ouders, als mogelijk alternatief, een bepaald merk en een bepaalde winkel wordt aanbevolen. Ouders kunnen zich met dergelijke communicatie onder druk gezet voelen om voor hun kind toch een ‘betere’ pen aan te kopen, waardoor het decretaal ingeschreven principe van de kosteloosheid dreigt te worden ondergraven.

Louter ten overvloede en in de mate dat het betwiste aanprijzen van een bepaald merk en een bepaalde winkel ook rechtstreeks naar de leerlingen zou hebben plaatsgevonden, wijst de Commissie erop dat zij eerder heeft geoordeeld dat het niet te verzoenen is met de pedagogische opdracht van de school om jonge kinderen in te schakelen als dragers van een boodschap die hun ouders moet aanzetten om bepaalde merkproducten en in winkels waar dat product wordt aangeboden, aan te kopen (zie CZB/V/KBO/2012/312; CZB/V/KBO/2008/193).

5.3.4. De Commissie komt tot de volgende beslissing:

Een pen behoort tot de materialen die in het kader van de kosteloosheid van het basisonderwijs door de school gratis moeten worden aangeboden. Het past niet dat met betrekking tot dergelijke materialen door een personeelslid van de school aan de ouders met het oog op een eventuele aankoop van een alternatief een bepaald merk en/of een bepaalde winkel wordt aanbevolen.

De klacht is gegrond.

5.4. Sanctieregeling

Artikel VII.5 Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016 bepaalt dat de Commissie, wanneer zij oordeelt dat een klacht gegrond is, kan beslissen om een gedeeltelijke terugbetaling van de werkingsmiddelen van de betrokken school op te leggen. De terugvordering of inhouding kan echter niet meer bedragen dan 10 procent van deze werkingsmiddelen en kan er niet toe leiden dat het aandeel in de werkingsmiddelen dat bestemd

is voor personeelsaangelegenheden in absolute cijfers kleiner wordt dan wanneer de maatregel niet zou getroffen zijn.

Deze sanctie wordt slechts uitvoerbaar de dag nadat de termijn om beroep in te stellen bij de Vlaamse regering verstreken is.

Voorafgaandelijk aan het opleggen van een sanctie nodigt de Commissie het betrokken schoolbestuur uit om de bestreden rechtshandeling in te trekken of te herzien of in een passende genoegdoening te voorzien.

De Commissie gaat ervan uit dat verwerende partij de aanbevelingen van de Commissie zal opvolgen en oordeelt dat er vooralsnog geen aanleiding is tot het opleggen van een sanctie.

6. BEROEP

Tegen een beslissing van de Commissie kan binnen een termijn van zestig kalenderdagen die ingaat de tweede dag na de postdatum van de betekening van deze beslissing, bij aangetekend schrijven een beroep bij de Vlaamse Regering, in de persoon van de Minister van Onderwijs ingesteld worden (met een afschrift aan het secretariaat van de Commissie).

Brussel, 5 november 2018

Frederik Stevens
Waarnemend Secretaris

Bengt Verbeeck
Voorzitter